

A szövegfejtő Huszka Árpád: *Kontra Ferenc írói munkássága*, Életjel Kiadó, Szabadka, 2015.

Huszka Árpád nevével eddig nem találkoztam – első kötetének hátlapja is csak annyit árul el róla, hogy 1983-ban született, és a hollandiai Eindhovenben él. Az internet mindössze két publikációját jegyzi; a Kislátó (a vajdasági magyar napilap, a Magyar Szó kulturális melléklete) közölte őket, amelyet 2015 őszéig Kontra Ferenc szerkesztett. Az egyik egy kispróza, a másik pedig egy recenzió a Kontra Ferenc által összeállított *Horvátország magyar irodalma* című antológiáról. Huszka Árpád utóbbi írásában megjegyzi, hogy nem szokott könyvekről írni, ami meglepő annak fényében, hogy három évre rá, tavaly ősszel jelent meg a szerbiai Újvidéken élő íróról szóló, komoly és méltó kötete.

A *Kontra Ferenc írói munkássága* nemcsak Huszka Árpád első kötete, hanem az első részösszegző munka is Kontra Ferencről. Számomra fontos mozzanat, hogy egy fiatal szerző vállalkozott erre a feladatra, egyrészt, mert talán akkor hagyományozódik át igazán egy művészi teljesítmény, ha azt az elkövetkező nemzedék tekinti megkerülhetetlennek, és váltja be. Ezen túl a fiatalos frissesség az egész mű hangnemt, szemléletét is áthatja: noha a címe nem kelt nagy feltűnést, még vissza is rettentett kicsit, a bevezető azonban minden kétséget feloldotta. Huszka Árpád a legtöbb hasonló műben kánonszerű ténykedést, elvárt elveknek való megfelelést és egzisztenciális függőséget lát, ezért a szembeíthatóságot ajánlja az elkövetkező oldalakon, és megjegyzi: „Bárcsak mások is hasonló alapossággal, egyetértve és vitatkozva, a művek alapján fejtenék ki véleményüket.” Ezzel, azt hiszem, minden lényegeset elmondott a kortárs magyar irodalom recepciójáról, ugyanakkor a maga célját is egyértelműen kijelölte.

A kötet erénye, hogy a szerző a Kontra Ferenc-i életmű minden egyes darabját detektívnagyítóval vizsgálta, akár mesekönyvről, akár a horvátországi magyar irodalmat áttekintő antológiáról legyen szó. Mert Huszka Árpád nem is igazán monográfus, sokkal inkább megszállott szövegfejtő. A megszállottság pedig talán azért is éledhetett fel benne, mert szinte az azonosulásig magába olvasztotta ez a prózavilág, amit számomra alátámaszt, hogy a szerző egészen úgy szólal meg, ahogyan Kontra Ferenc a könyveiben.

A beszéd-, sőt, fejtésmódjának megvan az az ígérete, hogy egy írói világról szóló munka maga is művé váljék: Huszka Árpád nem „titkoltalanítja”, aknázza ki Kontra Ferenc darabjait, hanem kellően alá-dúcolt vájatokat alakít ki annak érdekében, hogy szemléltesse a szövegek mélyrétegeit. Más kérdés, hogy az esszészerű elemzések gyakran annyira besűrűsödtek, hogy számomra követhetlenné vált a gondolatmenet, amihez hozzájárult, hogy a kötetben számos túlerhelt és zavaros mondat szerepel, amelyekről jó lett volna megtisztítani a kéziratot.

Talán éppen a nyomozási hajlammak, az észrevétlenek tetsző részletek iránti érzékenységnek köszönhető, hogy Huszka Árpád az egyes Kontra Ferenc-írások más művészeti területekre történő nevesített és közvetett utalásait (képzőművészet, zene, más irodalmi művek) is számba vette, és azokat összművészeti feladványként elemezte. Így az egyes könyvek borítóit sem illusztrációnak, hanem a szöveg szerves részének tekinti, sőt, úgy közelít hozzájuk, mint a rejtvényekhez. És bár a végsőkig kielélt, tudatosan megkomponált és feladványokban gazdag Kontra Ferenc-művek különösen sok izgalmat kínálnak egy szövegfejtőnek is, egyúttal veszélyt is rejtenek a számára: az elemző könnyen abba a helyzetbe kerülhet, hogy már mindenben feloldásra váró rejtvényt lát, és azt hiszem, a könyv több pontján ez történt Huszka Árpáddal is. Elég, ha a *Drávaszögi keresztek* bélyeg nagyságú borítóképének oldalakon át húzódó fejtegetésére utalok, vagy azokra a számmisztikai megállapításokra, amelyek szerint egyes kötetekben külön jelentéssel bíró mozzanat, hogy mi hányadik oldalra esik bennük. Ezeknél a túlzásoknál azonban fontosabb rámutatni arra, hogy a szerző a prózavilágnak azokról a sajátosságairól, rétegeiről mond a legtöbbet, amelyekről eddig nem sokat írtak: a rejtvények lehetséges megoldásairól, illetve az alkímia mint beavatási és metafizikai megvalósítási út szerepéről, de az utóbbiról is olyan kutatókra támaszkodva, mint például Carl Gustav Jung.

Huszka Árpád mindent elolvasott, amit eddig Kontra Ferencről írtak, bőkezűen bánt a lábjegyzetekkel, és jól használható irodalomjegyzéket szerkesztett, nem beszélve a gazdag fotó- és képmellékletéről. Ezt a könyvet – a hibái ellenére – évek óta vártam.

Bíró Gergely

